

УДК 342.9

DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2217.2022.52.50-53>

В. Пашинський, д-р юрид. наук

vpash64@ukr.net

ORCID ID 0000-0001-7349-2227,

А. Цьоменко, асп.

alina.tsmnk@gmail.com

ORCID ID 0000-0002-5615-7838

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ ГРОМАДЯН ОРГАНАМИ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Розглянуто питанням забезпечення захисту персональних даних громадян органами публічної влади в умовах війни. Наголошено, що в умовах широкомасштабної військової агресії, на особливу увагу заслуговує питання забезпечення захисту персональних даних військовослужбовців. Наголошено, що важливою умовою забезпечення захисту персональних даних має бути контроль інформаційного середовища, що має покласти край неконтрольованому розміщенню в соціальних мережах багаточисельних сторінок з фотографіями та відео українських полонених з їхніми персональними даними. Зазначені заходи мають явний акцент антиукраїнської пропаганди та є порушенням прав військовополонених, у тому числі, і у сфері захисту їхніх персональних даних. Отримуючи доступ до персональних даних військовополонених, ворог може використати їх для здійснення шантажу його рідних та органів державної влади України, розповсюдження панічних настроїв та інших гібридних способів інформаційної складової війни. З метою забезпечення захисту персональних даних військовослужбовців необхідно розробити окремі інформаційні реєстри згаданих категорій осіб з різним ступенем верифікації доступу до них та унормування можливості отримання інформації щодо суб'єктів, які внесені до цих баз даних, або навпаки, отримати інформацію, що у цих базах даних інформація щодо певних осіб відсутня. Це дозволить запобігти порушенням прав військовослужбовців через несанкціонований доступ до їхніх персональних даних. Наголошено на гострій необхідності вирішення проблеми визначення компетенції органів державної влади у сфері забезпечення захисту персональних даних громадян в умовах війни. Запропоновано розширення повноважень Координаційного штабу з питань поводження з військовополоненими до рівня Міжвідомчого координаційного центру з питань обліку, обміну та повернення полонених, зниклих безвісти та загиблих.

Ключові слова: персональні дані, забезпечення захисту, органи влади, військовослужбовці, військовополонені, державні реєстри.

Постановка проблеми. У сучасному інформатизованому світі персональні дані фізичних осіб набули особливо важливого значення як самодостатня соціальна цінність та об'єкт правового регулювання. Ставлення до персональних даних на рівні правової політики та юридичної доктрини визначається єдиними підходами для більшості країн світу. Інститут персональних даних є відносно "молодим" за своїм історичним походженням. Його становлення та сучасне "піднесення" тісно пов'язано з розвитком конституційних прав і свобод людини й громадянина і насамперед з еволюцією права на недоторканість особистого життя. Інститут персональних даних визначається своєю комплексністю, охоплюючи елементи, властиві для предмета правового регулювання галузі конституційного, цивільного та адміністративного права.

Питання забезпечення захисту персональних даних громадян органами публічної влади останнє десятиліття має актуальний характер і викликає гострі дискусії на науково-теоретичному та професійному рівнях. Водночас війна, викликана російською збройною агресією, особливо загострила проблему забезпечення захисту державою, органами публічної влади основних прав та свобод громадян, у першу чергу права на життя. В умовах широкомасштабної військової агресії на особливу увагу заслуговує питання забезпечення захисту персональних даних військовослужбовців, несанкціонований доступ до яких агресора може загрожувати їхньому життю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам особливостей відносин щодо сприяння забезпеченню захисту персональних даних громадян суб'єктами публічної адміністрації сьогодні присвячена незначна кількість наукової публіцистики. Сутність персональних даних і окремі аспекти їхнього правового захисту досліджували такі вчені, як: Ю. Белова [1], В. Брижко [2], А. Новицький [3], А. Пазюк [4], І. Сенюта [5], О. Селезньова [6]. Зауважимо, що значна кількість сучасних досліджень акцентує увагу на приватно-правових аспектах захисту прав

персональних даних громадян, тобто майже всі дослідження сконцентровані у площині цивільного права.

Мета дослідження – аналіз проблем забезпечення захисту персональних даних громадян органами публічної влади в умовах війни та способів їхнього вирішення.

Вклад основного матеріалу дослідження. Проблеми забезпечення захисту персональних даних громадян, що постали перед суспільством з новою силою після 24 лютого 2022 р., вимагають свого негайного вирішення, у тому числі, на нормативно-правовому та організаційно-управлінському рівнях. Першим кроком у цьому напрямі став Указ Президента України від 24 лютого 2022 р. № 64/2022 "Про введення воєнного стану в Україні" [7]. Він передбачає, що у зв'язку із введенням в Україні воєнного стану тимчасово, на період дії правового режиму воєнного стану, можуть обмежуватися конституційні права і свободи людини і громадянина, передбачені ст. 30–34, 38, 39, 41–44, 53 Конституції України, а саме: недоторканість житла, таємниця листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції, свобода пересування та свобода думки і слова, вільне вираження своїх поглядів і переконань, а також вводяться тимчасові обмеження прав і законних інтересів юридичних осіб у межах та обсязі, що необхідні для забезпечення можливості запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, які передбачені ч. 1 ст. 8 Закону України "Про правовий режим воєнного стану" [7]. Серед згаданих конституційних прав і свобод людини і громадянина передбачено можливість обмеження права на особисте і сімейне життя та встановлення особливого режиму збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди (ч. 1 та 2 ст. 32 Конституції України) [8]. Зазначені обмеження можуть бути зумовлені лише в інтересах національної безпеки.

Слід пам'ятати, що в умовах широкомасштабної військової агресії та наявності декількох театрів бойових дій

© Пашинський В., Цьоменко А., 2022

на території України необхідно одночасно вести мову не лише про встановлення законних обмежень окремих прав і свобод людини і громадянина, але й про напрацювання нових правових механізмів їхнього захисту через діяльність органів публічної влади та окремих інститутів громадянського суспільства. Особливе занепокоєння викликає стан дотримання прав у сфері захисту персональних даних військових, примусово переміщених громадян, мешканців тимчасово окупованих територій та інших категорій громадян. Уже сьогодні для громадських активістів і волонтерів дійсно є актуальним це питання, адже вони мають/можуть мати справу з персональними даними людей або можуть вчасно поінформувати колеґ щодо збирання персональних даних. Це випадки різних анкетувань, фокус-груп, це ведення списків на різні запити допомоги, це, можливо, списки на евакуацію, це якась внутрішня звітність або для міжнародних організацій, які передають допомогу тощо [9].

Одним із перших кроків у сфері формування нових правових механізмів захисту персональних даних громадян органами публічної влади стала Постанова КМ України від 12 березня 2022 р. № 263 "Деякі питання забезпечення функціонування інформаційно-комунікаційних систем, електронних комунікаційних систем, публічних електронних реєстрів в умовах воєнного стану" [10]. На період дії воєнного стану міністерства та інші центральні й місцеві органи виконавчої влади, державні та комунальні підприємства, установи, організації, що належать до сфери їхнього управління, для забезпечення належного функціонування інформаційних, інформаційно-комунікаційних та електронних комунікаційних систем, публічних електронних реєстрів, володільцями (держателями) та/або адміністраторами яких вони є, та захисту інформації, що обробляється в них, а також захисту державних інформаційних ресурсів, можуть вживати таких додаткових заходів. Серед таких додаткових заходів можуть розміщувати державні інформаційні ресурси та публічні електронні реєстри на хмарних ресурсах та/або в центрах обробки даних, що розташовані за межами України, та реєструвати доменні імена в домені gov.ua для такого розміщення та зупиняти, обмежувати роботу інформаційних, інформаційно-комунікаційних та електронних комунікаційних систем, а також публічних електронних реєстрів [10]. Таким чином, органами державної влади було створено необхідні організаційно-технічні передумови до захисту прав окремих категорій громадян і насамперед тих, хто виконує завдання щодо оборони України, захисту її суверенітету, територіальної цілісності та потребують додаткових гарантій захисту їхніх персональних даних.

На сьогодні можемо виділити такі групи громадян, щодо яких постають питання захисту персональних даних. Насамперед ідеться про представників силових (мілітаризованих) структур (Збройних Сил України, Національної гвардії України, Служби Безпеки України, Національної поліції, Державної прикордонної служби України та ін.). У частині цивільного населення на особливу увагу заслуговують діти, у тому числі, примусово депортовані без супроводження батьків або законних представників до держави-агресора. За інформацією МВС України станом на кінець травня 2022 р. 234 тисячі дітей з України незаконно переміщено до країни агресора з тимчасово окупованих територій. Окремо наголосимо, що лише 1 червня 2022 р. запрацювала "гаряча лінія" МВС України для звернень рідних та близьких полонених, зниклих безвісти та загиблих українських захисників [11]. При

цьому питання щодо формування відповідних реєстрів цивільних осіб ще не розглядаються.

Проблематика ведення зазначених реєстрів передбачає створення особливого порядку їхнього наповнення та верифікації доступу. Водночас у найбільш гострій формі питання забезпечення захисту персональних даних торкається українських військовослужбовців. Насамперед ідеться про представників силових (мілітаризованих) структур (Збройних Сил України, Національної гвардії України, Служби Безпеки України, Національної поліції, Державної прикордонної служби України та інших військових формувань), які безпосередньо, зі зброєю в руках, забезпечують оборону нашої держави. Доступ агресора, який він постійно намагається отримати, до персональних даних цієї категорії осіб несе загрозу не тільки національній безпеці, але й правам цих осіб та членам їхніх сімей. Наприклад, російська прокремлівська хакерська група RaHDIt виклала у відкритий доступ дані 700 співробітників Служби безпеки України. Дані про співробітників Служби безпеки України доповнили списком військовослужбовців української армії, що існував раніше, де зазначені: ім'я, по батькові, прізвище, дата народження, посада, звання, адреса, телефон, паспортні дані, у ряді випадків – електронна пошта, сторінки в соцмережах та інші дані. Зазвичай запис ілюструється фотографією [12]. Ці дані можуть бути використані, і використовуються ворогом, на шкоду правам цих осіб, членів їхніх сімей. Наприклад, для залякування членів сімей, завдання моральних страждань, завдання фізичної шкоди здоров'ю, загрози життю. При цьому зазначену групу осіб, що потребують додаткових гарантій захисту їхніх персональних даних, необхідно розділити на підгрупи залежно від того, де і як вони виконують свої службові обов'язки:

- представників силових (мілітаризованих) структур, які перебувають на дійсній службі;
- представників силових (мілітаризованих) структур, що перебувають безпосередньо в зоні ведення бойових дій;
- особи, що перебувають на лікуванні в медичних закладах України та зарубіжних країн;
- особи, що перебувають у полоні;
- особи, що вважаються зниклими безвісти або загиблими.

Наслідком перебування військовослужбовця в зоні ведення бойових дій доволі часто може стати його полон, тобто – у найзагальнішому розумінні – обмеження свободи (насильне утримання) військовослужбовця державою-противником в особі її військових органів з метою обмеження участі в бойових діях. Комбатанти, які перебувають у військовому полоні, набувають статусу військовополоненого відповідно до Женевської конвенції про поводження з військовополоненими (від 12.08.1949 р.) [13].

Таким чином, військовослужбовці ЗСУ і члени військових добровольчих формувань, котрі ведуть боротьбу з окупантом на тимчасово непідконтрольних Україні територіях, у разі потрапляння в полон до сепаратистів та регулярних військ російської федерації набувають фактично статусу військовополонених, а тому мають право на гідне, гуманне поводження, що виключає жорстокість і катування, а також дискримінацію за будь-якою соціальною, расовою, релігійною, гендерною ознакою тощо [13].

Сьогодні, на жаль, українські військовополонені не можуть почуватися впевнено в тому, що до них у повному обсязі буде застосовано норми міжнародного законодавства, що встановлює і регулює звичай ведення війни. Отримуючи доступ до персональних даних

військовополонених, ворог може використати їх для здійснення шантажу його рідних та органів державної влади України, поширення панічних настроїв та інших гібридних способів інформаційної складової війни. Відповідно постає актуальне питання, який саме орган публічної влади має забезпечити захист персональних даних військовослужбовців в умовах війни і буде займатися їхнім пошуком після завершення бойових дій. Також викликає занепокоєння неконтрольоване поширення персональних даних військовослужбовців, у тому числі, і військовополонених у мережі Інтернет. Наприклад, майже із самого початку бойових дій у соціальній мережі "Фейсбук" з'явилися численні сторінки, на яких розміщено фотографії осіб у військовій формі з твердженням, що ці особи є військовополоненими ЗСУ та інших військових формувань України. Такими активно діючими сторінками можна вважати "Пошук людей, зниклих під час війни в Україні", "Пошук зниклих людей на війні. Не забудемо, не пробачимо!!!", "Пошук людей по всій Україні", "Сиделки Херсон" та багато інших. На зазначених сторінках у соціальній мережі розміщено багаточисельні фотографії, у тому числі з супроводженням написами на таблицях, які тримають у руках імовірні військовополонені, багато зі сфотографованих не мають на собі військової форми та одягнуті в цивільний одяг. Зазначені ресурси активно репостять користувачі Інтернету, розповсюджуючи інформацію із закликами до проведеного візуального впізнання військовополонених.

Вільне розповсюдження подібної інформації в умовах ведення війни є серйозним порушенням вимог міжнародних конвенцій щодо військовополонених та національного законодавства, у тому числі, і у частині захисту персональних даних захисників України та примусово затриманих або викрадених цивільних. Як наголошує Координаційний штаб з питань поводження з військовополоненими, "публічне розповсюдження інформації про полонених може зашкодити процесу обміну. Інформація про значущі людини, її політичні погляди, місце служби, попередню роботу, рідних та близьких провокує прискіпливе ставлення ворога. У результаті вимоги до обміну конкретної особи можуть бути завищені, а сам процес максимально ускладнений. Звертаємо увагу, що розповсюдження інформації про позивні, військову частину, місце дислокації підрозділу, обставини потрапляння в полон несе загрозу не тільки самому полоненому, але його бойовим побратимам та підрозділу" [14]. У подібному напрямі інформаційну політику здійснює і Міністерство оборони України, наголошуючи, що громадським активістам, які збирають дані про загиблих і оприлюднюють цю інформацію, варто зважити на те, що оприлюднення такої інформації наразі шкодить обороні країни [15].

Вважаємо, що сьогодні необхідно визначити конкретний орган публічної влади відповідальний за розповсюдження інформації щодо військовослужбовців та цивільних осіб, які стали жертвами війни, зникли безвісти або незаконно утримуються окупаційною владою. На цей час встановлено "гарячу лінію" Міністерства внутрішніх справ України для звернень рідних українських бійців полонених, зниклих безвісти та загиблих. Фактично на Міністерство внутрішніх справ України покладено обов'язок здійснення обробки інформації щодо персональних даних військовослужбовців. При цьому реєстри зазначених осіб було створено співробітниками Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій. Водночас питання обміну військовополоненими здійснювалося на перших етапах війни віце-прем'єр Міністерством з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій, а

після 2 червня 2022 р. було неофіційно передано до вдома Головного управління розвідки України. Зрозуміло, що зазначені органи влади офіційно не мали подібних повноважень і здійснюють їх *ad hoc*.

З нашої точки зору, вирішення питання можливе шляхом розширення повноважень Координаційного штабу з питань поводження з військовополоненими до рівня Міжвідомчого координаційного центру з питань обліку, обміну та повернення полонених, зниклих безвісти та загиблих. До компетенції такого Міжвідомчого координаційного центру необхідно віднести як облік, обмін та повернення комбатантів, так і некомбатантів (у т.ч., і громадян іноземних держав або апатридів, які проживали/перебували на території України).

Висновки та перспективи подальших досліджень.

Проблема забезпечення захисту персональних даних органами публічної влади в умовах війни залишається винятково гострою. Важливою умовою забезпечення захисту персональних даних громадян має бути контроль інформаційного середовища, що має покласти край неконтрольованому розміщенню в соціальних мережах багаточисельних сторінок із фотографіями та відео українських полонених з їхніми персональними даними. Зазначені заходи мають явний акцент антиукраїнської пропаганди та є порушенням прав військовополонених, у тому числі, і у сфері захисту їхніх персональних даних.

Також, на нашу думку, для забезпечення захисту персональних даних військовослужбовців необхідно розробити окремі інформаційні реєстри згаданих нами вище категорій осіб з різним ступенем верифікації доступу до них та унормування можливості отримання інформації щодо суб'єктів, які внесені до цих баз даних, або навпаки, отримати інформацію, що в цих базах даних інформація щодо певних осіб відсутня. Зазначене має покласти край неконтрольованому розміщенню в соціальних мережах багаточисельних сторінок із фотографіями та відео українських військових, військовополонених із їхніми персональними даними. Це дозволить запобігти порушенням прав військовослужбовців через несанкціонований доступ до їхніх персональних даних. Необхідно визначити, до компетенції якого з органів державної влади входить питання забезпечення захисту персональних даних громадян в умовах війни.

Список використаних джерел

- Белова Ю.Д. Цивільні правовідносини щодо персональних даних. Хмельницький : ФОРМ Мельник А.А., 2019. 192 с.
- Брижко В.М. Захист персональних даних: реалії та практика суспільності // Інформація і право, 2013. № 3. С. 31–48.
- Новицький А. Щодо питання структуризації інформаційного права як наукової категорії // Актуальні проблеми правознавства, 2016. Вип. 4. С. 34–38.
- Пазюк А. В. Міжнародно-правове регулювання інформаційної сфери (теоретичні і практичні аспекти) : дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.11. Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ, 2016. 567 с.
- Сенюта І. Я. Захист персональних даних у сфері охорони здоров'я: алгоритм змін // Наук. вісн. Херсон. держ. ун-ту. Серія: Юридичні науки, 2014. Вип. 6-1/2014. С. 216–221.
- Селезньова О.М. Теоретико-методологічні основи інформаційного права України : монографія. Чернівці : Місто, 2014. 408 с.
- Про введення воєнного стану в Україні : Указ Президента України від 24 лютого 2022 р. № 64/2022 URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397> (дата звернення 30.05.2022).
- Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР // Верховна Рада України. База "Законодавство України". URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення 30.05.2022).
- Що варто знати про захист персональних даних в період воєнного стану? URL: <https://www.prostir.ua/?news=scho-var-to-znaty-pro-zahyst-personalnyh-danyh-v-period-vojennoho-stanu> (дата звернення 30.05.2022).
- Деякі питання забезпечення функціонування інформаційно-комунікаційних систем, електронних комунікаційних систем, публічних електронних реєстрів в умовах воєнного стану : Постанова КМУ від

12 березня 2022 р. № 263. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/deyaki-pitannya-zabezpechennya-funkcionuvannya-informacijno-komunikacijnih-sistem-elektronnih-komunikacijnih-sistem-publichnih-elektronnih-reyestriv-v-umovah-voennoho-stanu-263> (дата звернення 30.05.2022).

11. МВС запустило гарячу лінію для звернень родичів українських військових, які загинули або зникли безвісти. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/rozpochinaye-svoyu-robotu-garyacha-liniya-mvs-dlya-zvernen-ridnih-ta-blizkih-polonenih-zniklih-bezvisti-ta-zagiblih-ukrayinskih-zahisnikiv> (дата звернення 30.05.2022).

12. Российские хакеры опубликовали данные 700 сотрудников СБУ. URL: https://www.newsru.co.il/world/1jun2022/sbu_hack_106.html (дата звернення 30.05.2022).

13. Женевська Конвенція про поводження з військовополоненими : Міжнародна конвенція від 12 серпня 1949 р. // Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_153?find=1&text=%D0%B2%D1%96%D0%B9%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%BD%D0%B5%D0%BD#w1_4t (дата звернення 05.07.2022).

14. Оприлюднення інформації про полонених може зашкодити обміну // ГУР. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/07/15/7358266/> (дата звернення 05.07.2022).

15. Заступниця міністра оборони пояснила, чому не розголошують, скільки військових загинули // Українська правда. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/07/14/7358178> (дата звернення 05.07.2022).

References

1. Belova, Yu. (2019) Civil Legal Relationships on Personal Data. Khmelnytskyi: IPE Melnyk A.A. [In Ukrainian]
2. Bryzhko, V. (2013) The Personal Data Protection: current reality and practice. Information and Law. N3, 31-48. [In Ukrainian]
3. Novytskyi, A. (2016) On the Issue of Structurization of the Information Law as a Scientific Category. Actual Problems of the Jurisprudence. Vol. 4, 34-38. [In Ukrainian]
4. Pazuik, A. (2016) International and Legal Regulation of the Informational Field (theoretical and practical aspects) Unpublished thesis (PhD in History), Taras Shevchenko National University of Kyiv. [In Ukrainian].
5. Senuita, I. (2014) Personal Data Protection in the Field of Health Care: Algorithm of Changes. Scientific Bulletin of Kherson State University. Series "Legal Sciences". Vol. 6, 216-221. [In Ukrainian]

V. Pashynskiy, Dr of Law
vpash64@ukr.net
ORCID ID 0000-0001-7349-2227,
A. Tsomenko, PhD Stud.
alina.tsmnk@gmail.com
ORCID ID 0000-0002-5615-7838
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

PROVIDING OF PERSONAL DATA PROTECTION BY PUBLIC AUTHORITIES UNDER CONDITIONS OF THE WAR

The paper is dedicated to issues on analysis of providing of personal data protection by Public Authorities under conditions of the war. It was noticed, that under conditions of wide-scale military aggression, an appropriate attention has to be paid to issues on military personnel personal data protection, as an unauthorized access to these personal data may be dangerous for the life of military personnel. There is outlined, a significant condition for providing of personal data protection has to be a control of information environment. It must stop uncontrolled posting on social networks of numerous pages with photos and videos of Ukrainian military prisoners with their personal data. These measures have features of anti-Ukrainian propaganda; also, they violate rights of military prisoners, including rights for personal data protection. Receiving the access to personal data of military prisoners, the enemy can use these data to intimidate relatives or State Authorities of Ukraine, to expand panic, or for others hybrid means of informational elements of the war. To provide military personnel personal data protection, it is necessary to work-out particular information registers of categories of persons, mentioned above and to provide different levels of access to its. However, it is necessary to regulate possibilities of receiving information about subjects that are included into the data base, or vice versa, receive an information about absence of data about specific persons. It allows to prevent to violations of rights of military personnel. The issue on determination of competencies of State Authorities in the field of providing of personal data protection of citizens in conditions of the war requires to be resolved. The establishing of Interdepartmental Coordination Center for Registration, Exchange and Return of Prisoners, Missing and Dead is suggested.

Keywords: personal data, providing of protection, authorities, military personnel, prisoners of war, state registers.

6. Seleznova, O. (2014) Theoretical and Methodologic Basis of Informational Law of Ukraine: Chernivtsi: Misto. [In Ukrainian]

7. On the introduction of martial law in Ukraine: Decree of the President of Ukraine on February 24, 2022 N64/2022 URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397> [In Ukrainian]

8. Constitution of Ukraine : Law of Ukraine on June 28, 1996 N 254w/96-BP. Verkhovna Rada of Ukraine. Base "Legislation of Ukraine". URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA%96-%D0%B2%D1%80>. [In Ukrainian]

9. What is necessarily know about Personal Data Protection during the martial law? URL: <https://www.prostir.ua/?news=scho-varto-znaty-pro-zahyst-personalnyh-danyh-v-period-vojennoho-stanu>. [In Ukrainian]

10. Some of issues of providing functioning of information and communicative systems, public electronic registers during the martial law: Resolution of Cabinet of Ministers of Ukraine on March, 12, 2022 N 263. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/deyaki-pitannya-zabezpechennya-funkcionuvannya-informacijno-komunikacijnih-sistem-elektronnih-komunikacijnih-sistem-publichnih-elektronnih-reyestriv-v-umovah-voennogo-stanu-263>. [In Ukrainian]

11. The Ministry of Internal Affairs launched a hotline for appeals by relatives of Ukrainian soldiers who died or went missing. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/rozpochinaye-svoyu-robotu-garyacha-liniya-mvs-dlya-zvernen-ridnih-ta-blizkih-polonenih-zniklih-bezvisti-ta-zagiblih-ukrayinskih-zahisnikiv>. [In Ukrainian]

12. Russian hackers have published data of 700 officials of Security Service of Ukraine. URL: https://www.newsru.co.il/world/1jun2022/sbu_hack_106.html. [In Ukrainian]

13. Geneva Convention on the Treatment of Prisoners of War : International Convention on August 12, 1949. Verkhovna Rada of Ukraine. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_153?find=1&text=%D0%B2%D1%96%D0%B9%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%BD%D0%B5%D0%BD#w1_4t [In Ukrainian]

14. Releasing information about captives could harm the exchange – MDI. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/07/15/7358266/>. [In Ukrainian]

15. The Deputy Minister of Defense explained why they do not disclose how many soldiers died. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/07/14/7358178>. [In Ukrainian]

Надійшла до редколегії 27.09.22